

NWSA-Humanities
ISSN: 1306-3111/1308-7320
NWSA ID: 2014.9.3.4C0184

Status : Original Study
Received: January 2014
Accepted: July 2014

E-Journal of New World Sciences Academy

Burcu Balcı

Ege University, burcu.balci@ege.edu.tr, İzmir-Turkey

<http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2014.9.3.4C0184>

**RESIDENT EVIL SERİSİNDE KADINA AİT TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNİN
ANALİZİ**

ÖZET

Bu çalışmada, 2000'li yıllarda beş film olarak çekilen aksiyon/korku/bilim kurgu türündeki Resident Evil serisinde yer alan kadınlara ait toplumsal cinsiyet rollerinin sunumları, film analizi yapılarak çözümlenmiştir. Söz konusu serinin seçilmesinin nedeni, serinin başkarakterinin çok güçlü bir kadın figürü olmasıdır. Film analizinde ulaşılan sonuçlara göre, erkek kahramanların aksine "alternatif kadın kahraman" olarak görülen Alice, aslında var olan sistemin, kapitalist ihtiyaçlarının ve taleplerinin doğrultusunda yeniden üretilen neo-liberal bir figürdür. Artık kadınlık ve erkeklik kurguları ve pratikleri farklılaşmaktadır. Kadın temsili görünürde çok güçlü, lider, otorite ve güç sahibi olarak gösterilmektedir. Ancak kadın bedeninin, erkek bilim adamlarının deney alanı olduğu, sürekli kopyalarının üretildiği, özelliklerinin keşfedilmeye çalışıldığı, istenildiği zaman erkek yönetici tarafından gücün verildiği ya da geri alındığı görülmektedir. Erotik bir arzu nesnesi olarak da sunulan kadın bedeni, bağımsız değildir. Kadının mevcut sistem içinde bile özgürleşebilmesi ancak erkeksileşerek, erkek kahramanın bilinen özellikleri yüklenerek mümkün olabilmektedir. Bu nedenle kadın temsili özerk bir özne değildir.

Anahtar Kelimeler: Resident Evil, Film, Toplumsal Cinsiyet Rolü, Ataerkillik, Kadın Kahraman

ANALYSIS OF WOMEN'S SOCIAL GENDER ROLES IN RESIDENT EVIL SERIES

ABSTRACT

This study analyzes women's social gender roles presentations in 2000s science fiction Resident Evil series, applying film analysis. The series were selected because the main character is a strong female figure. The analysis concludes that Alice seen as "alternative female hero" unlike the male heroes is a neo-liberal figure reproduced in line with the existing system's capitalist needs and demands. Today womanhood and manhood constructs and pragmatics are changing. Although the female is presented as a powerful authoritative leader, the female body is subject to experimentation, examination and cloning by male scientists, and is granted or prohibited power by a male leader. An erotic object of desire the female body is not independent. Even in the present system liberation of the female is possible through masculinity and by ascribing features of the male hero. Thus the female representation is not an autonomous subject.

Keywords; Resident Evil, Film, Social Gender Role, Patriarchy, Female Heroes

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Küresel kapitalist sistemde, ataerkil toplumsal değerleri kültür aracılığı ile araçsallaştıran Amerikan sineması, sosyo-ekonomik-kültürel olarak egemen sınıfın ideolojisinin ve söz konusu ideolojiye karşıt olabilecek alternatif ideolojilerin de sistemi yeniden üretebilmek amacıyla kullanılabilceği bir alandır. Sinema sanatının ürünleri olan filmlerde, empoze edilen mesaj kimi zaman "örtük" bir biçimde, kimi zaman ideolojinin değerlerinin doğrudan pekiştirilmesi ile kimi zaman da karşıt olabilecek alternatif ideolojiler yoluyla dolaylı olarak izleyiciye iletilmektedir. Sonuç itibariyle var olan sistemin alternatif ideolojiler aracılığı ile sorgulanarak eleştirildiği ancak söz konusu alternatif ideolojilerin bile sistemi yeniden üretmek işlevsizleştirdiği görülmektedir.

Var olan erkek egemen toplumsal yapının iktidar, güç ve hiyerarşik düzenini koruyabilmek ve sürekliliğini sağlayabilmek amacıyla, ataerkil değerlerin sinema aracılığıyla yeniden üretildiği görülmektedir. Özellikle de Amerikan sineması, ideolojik bir üretim endüstrisi olarak ele alınmakta ve filmlerde yer alan kadına ve erkeğe dair kültürel temsillerin aslında mevcut olan toplumsal yapının idealize etmeye çalıştığı birer tercih olarak izleyiciye empoze edilmektedir. Bu yolla sistemin tahakküm ve cinsler arasındaki eşitsizlik yapısının sürekliliğinin korunduğu görülmektedir. Toplumsal iktidarın eşitsiz pay edilmesine dayalı ataerkil anlayış, ekonomik, toplumsal, kültürel değişim ve dönüşümlere bağlı olarak şekillenmekte ve Amerikan sinemasına da yansımaktadır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Amerikan sinemasında kadına ait toplumsal cinsiyet rollerinin sunumu, toplumsal rol modelleri açısından belirleyici olmakta ve mevcut toplumsal yapının gelecekteki olası yapısını etkileyebilme ihtimalini taşımaktadır. Filmlerde yer alan kadınlara ait toplumsal cinsiyet rollerinin sunumunu çözümleyebilmek için, toplumsal cinsiyet olgusunun işleyişinin analiz edilmesi, ayrıca "kadınlık" ve "erkeklik" tanımlamalarının nasıl inşa edildiğinin bilinmesi önem taşımaktadır. "Kadınlık" ve "Erkeklik" tanımlamaları, yaşanan döneme ve koşullarına bağlı olarak değişimler, dönüşümler ve hatta gelişmeler gösterebilmektedir. Böylelikle söz konusu tanımlamaların, biyolojik belirlemeden çok, ekonomik, toplumsal, tarihsel ve kültürel bir tanımlama olarak ele alındığı görülmektedir.

Resident Evil serisi, uluslararası popüler video oyunlarından sinemaya uyarlanan aksiyon/korku/bilim kurgu türünde filmlerdir. Bu çalışmada, 2000'li yıllarda beş film olarak çekilen ve hala devam filmleri çekilmekte olan Resident Evil serisinde yer alan kadınlara ait toplumsal cinsiyet rollerinin sunumları, film analizi yapılarak çözümlenmiştir. Söz konusu serinin seçilmesinin nedeni, serinin başkarakterinin fiziksel ve karakteristik olarak çok güçlü bir kadın figürü olmasıdır. Amerikan sinemasında yer alan "erkek kahramanlar"ın aksine Alice, alternatif bir "kadın kahraman" izlenimi vermektedir. Alice'in ataerkil toplumsal yapıdan soyutlanmış bağımsız bir özne mi olduğu yoksa kapitalist ataerkil sistemin içinde modern ve geleneksel değerlerle sentezlenerek yeniden üretilen bir temsil mi olduğu araştırmanın konusunu oluşturmuştur.

3. RESIDENT EVIL SERİSİNDE KADINA AİT TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNİN ANALİZİ (ANALYSIS OF WOMEN'S SOCIAL GENDER ROLES IN RESIDENT EVIL SERIES)

3.1. Toplumsal Cinsiyet Rolü (Social Gender Role)

Kapitalist toplumların en önemli özelliklerinden biri, var olan ekonomik alanın siyasal alanı belirlemesi ve siyasal alanda da hukuk, devlet, din, aile, eğitim, kitle iletişim araçları gibi çeşitli kurumlar aracılığıyla egemen sınıfın ideolojisini meşrulaştırmasıdır. Altyapıdaki ekonomik işleyiş süreci, ataerkil ideoloji yolu ile üstyapıdaki üretim ilişkilerini kurumlar aracılığı ile yeniden üretmekte ve böylelikle cinsiyetler arası eşitsizliğin sürekliliği sağlanmaktadır. Bu bağlamda kapitalist toplumların ataerkil toplumlar olduğu ifade edilmektedir: burada erkekler hem ekonomik iktidardan, hem de toplumsal cinsiyet iktidarından yararlanmaktadır. İktidar, hem sınıf-temelli, hem de cinsiyet-temellidir (Fiske, 1996:172).

Kültürel alanda yer alan devletin ideolojik aygıtları ise, ideoloji kullanarak işlemektedir. Kapitalist toplumsal formasyonlarda devletin tüm ideolojik aygıtları üretim ilişkilerinin yeniden üretimini yani kapitalist sömürü ilişkilerinin yeniden üretimini hedeflemektedirler (Althusser, 2003:170, 178, 179).

Kapitalist üretim ilişkilerinin yeniden üretimi ile oluşturulan söz konusu kültür alanında, kadına ve erkeğe ait toplumsal cinsiyet rolleri, toplumsallaşma süreçleri içinde belirlenmekte ve kişiler ataerkil değerlerden oluşan toplumsal yapının içine doğmaktadır. Böylelikle ataerkilliğin bir ideoloji olduğu ve kadınların toplumsal, siyasal, ekonomik, cinsel ve kültürel olarak baskı altında tutulmak için kullanılan bir araç olduğu görülmektedir. Bu noktada hegemonya kavramına değinmek gerekmektedir. Hegemonya, toplumu yöneten elit, azınlık bir grubun toplumun diğer kesimleri üzerinde kurduğu ideolojik ve kültürel kontroldür. Yönetici kesim sivil topluma nüfuz etmekte, hakim sınıf kurulu düzeni egemen kılan sınıf çıkarlarını destekleyecek olan temel eğilimleri, inançları, ahlak kurallarını, topluma egemen olmasını istediği tüm değerler sistemini toplumsal kuruluşlara etki ederek yaymaktadır. Hegemonya kavramı, öz bir ifade ile topluma yön veren sınıfın dünya görüşü olarak yorumlanabilmektedir (Yaylagül, 2010:110).

Toplumsal cinsiyet rolünün (gender) tanımının yapılması gerekirse, bireyin biyolojik cinsiyetinin ötesinde kimliğin toplum tarafından verilmesi olarak yorumlanmaktadır. Toplumsal cinsiyet, erkek ve kadın cinsine, ait oldukları cinsiyetin biyolojik yapısı ile birlikte gelişen psikososyal özelliklere toplumun kültürel alanda yüklediği anlamlar ve beklentileri ifade etmektedir. Toplumsal cinsiyet, "sosyal olanın doğal olanı yeniden belirlemesi" olarak tanımlanmaktadır (Nazlı, 1995:20).

Sosyal bir kurum olarak toplumsal cinsiyet, insanoğlunun yaşamını düzenleyen en önemli yollardan birisidir. Toplumun yüklediği rollerin gelişimi ve sonuçları, din, kanun, bilim ve toplumun tüm değerler grubu tarafından meşrulaştırılmaktadır. Doğumdan itibaren cinsel organlara göre sınıflandırılan ve işaretlenen çocukların ergenlik çağına geldiklerinde ait oldukları toplumsal cinsiyet grubunun beklentilerini karşılamaları veya tecrübelerini yaşamaları beklenmektedir. Bu gelişmeler, toplumsal cinsiyetin sosyal inşasını oluşturmaktadır (Lorber, 1994:14-15).

Cinsiyetin anatomik farklılıkları, toplumsal cinsiyetin farklılıkları ile iç içe geçmektedir. Cinsiyet kimin egemen kimin tabi olduğunun toplumsal olarak tanımlanmasına ve belirlenmesine hizmet etmektedir. Cinsellik üreme üzerinden temellendirildiği için toplumda, erkek-kadın cinselliği ve bedenleri arasındaki fark,

doğallaştırılmayla yeniden üretilerek kullanılmaktadır (Kaylı, 2010: 28, 30, 31).

Toplumsal cinsiyet rollerinin belirlenme yollarından biri, iş bölümü dağılımının yapıldığı "aile" kurumudur. Ataerkil bir toplum yapısında aile kurumu, ataerkil (baba otoritesine ve liderliğine dayanan) ve heteroseksüel olarak biçimlenmekte ve cinsellik "haz" üzerine değil, "üretici" olma ve nesillerin devamını sağlama işlevini meşrulaştırmaktadır. Böylelikle aile kurumu, cinsiyetler arası eşitsizliğin pekiştirilmesinde önem taşımaktadır. Aslında tarihteki ilk sınıf mücadelesi, tek eşli bir evlilikte kadın ve erkek arasındaki karşıtlığın gelişmesi ve ilk sınıf baskısı eril cinsin dışı cins üzerindeki baskısı ile çakışmaktadır. Erkek, hayatı kazanmak ve ailesine bakmakla yükümlü olduğu için kadından daha güçlü bir maddi temele sahiptir ve bu durum modern endüstriyel ailede de görülmektedir. Çekirdek ailenin gelişimiyle, ev içi emek hem özelleşmekte hem de aşağılanmaktadır. Dolayısıyla hane yönetimi toplumsal özelliğini yitirerek, kadını özel hizmet sunan, toplumsal üretimden dışlanan bir baş hizmetçi haline getirmektedir. Böylelikle modern aile, kadının açık ya da gizli ev içi köleliği üzerine kurulmaktadır (Donovan, 1997:145).

Kadının toplumdaki ikincil statüsünün nedenlerinden biri de din kurumudur. Küresel kapitalizm cinsiyet ayrımcılığını pekiştiren ve meşrulaştıran tek tanrılı dinlerin ataerkil yapısını desteklemekte ve dinsel kurumlar aracılığı ile söz konusu yapının içselleştirilmesini ve devamlılığını sağlamaktadır. Tek tanrılı dinlerdeki yaratılış öyküsünün ideolojik anlamları, kadının toplumsal cinsiyet kalıp yargılarının oluşmasında etkili bir faktördür. Her üç tek tanrılı dinin en önemli ortak özelliği "kadın bedeninin denetlenmesi"dir. Dolayısıyla tek tanrılı dinlerin doğuş ve gelişme süreci ile ataerkil sistemin doğuş ve gelişmesinin paralel olduğu görülmektedir (Berktaş, 1996:124-125).

Millet'e göre, cinsellik politik nitelik taşıyan bir sınıflamadır. Irklar, kastlar, sınıflar ve cinsler gibi belirli grupların ezilmelerinin sürekli ve değişmez olması, bu grupların toplumca kabullenilmiş politik yapılarda temsil edilmemişlerinden kaynaklanmaktadır. Millet, politikanın özünde güç sahibi olmak olduğunu vurgulamakta, askerlik, endüstri, teknoloji, üniversite, bilim, politika, ekonomi, polis gibi toplumdaki bütün güçlerin erkeklerin elinde olmasının ataerkil ideoloji açısından anlamlı olduğunu belirtmektedir. Cinsel politika, erkek ve kadın diye tanımlanan cinsel sınıflamanın içinde kişiliğin gelişimini sağlayan ruhsal yapı, erkeğin üstünlüğünü kabul eden önyargı ile kadının daha aşağıda konumlanmasını içeren toplumsal yer ve durum açısından her iki cinsin temel ataerkil tutuma göre toplumsallaşmasıdır. Ataerkil yönetim, nüfusun kadın olan yarısının, erkek olan yarısı tarafından yönetilmesidir. Ayrıca bu yönetim iki aşamada gerçekleşmektedir: erkeklerin kadınlara egemen oluşu, yaşlı erkeklerin genç erkeklere egemen oluşu (Millet, 1973:48, 49, 50, 51).

Ataerkil ideoloji tarafından kadına cinsellik yoluyla inşa edilen bir "kadınlık tanımı" bulunmaktadır. Toplumda kadın olmanın nasıl bir şey olduğunu anlamak için, öncelikle toplumdaki kadınlık tanımının ne olduğunun anlaşılması gerekmektedir. Toplum, kadını sürekli olarak şöyle bakmaya, böyle giyinmeye, şu şekilde yaşamaya, sunduğu görüntüleri, resimleri ve bunların kadının içinde uyandırdığı duygularıyla teşvik etmektedir. Kadının tanımı, kendisine sunulan belli şekillerde giyinen, belli yaşam stillerini arzulayan ve belli duygulara özlem duyan biri olarak yapılmaktadır. Kısaca bir kadın olmanın tanımı, devamlı hitap edilmek, sürekli incelenmek, arzunun

sürekli davet edilmesi olarak oluşturulmaktadır (Coward, 1993:8, 11, 16).

Toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili gelişmeler, temelde üretim güçlerinde meydana gelen gelişmelerden etkilenmekte (ekonomik alt yapı, teknolojinin gelişmesi) ve kültürel üstyapıyı oluşturan kurumları (örneğin düşünsel üretim araçları olarak kültür ve ideoloji üreten araçlarından biri olan sinema) ve ideolojik pratikleri etkilemektedir. Bu durum toplumsal yapının, kurumlarının ve cinsiyetler arası ilişki örüntülerini değişime uğratmaktadır. Örneğin teknolojinin gelişmesi sonucu, kapitalist pazar sisteminde ekonomik çıkar sağlama amaçlı olarak bilgisayar oyunlarının gelişmesi ve çeşitlenmesi, toplumların bilincini, ideolojik ve kültürel pratiklerini etkileyerek, bilgisayar oyunlarında beyaz erkek kahramanların dışında farklı cinsiyete ve ırklara mensup kahramanların da ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bilgisayar oyunlarına olan talep, popüler bilgisayar oyunlarından biri olan Resident Evil'in sinemaya uyarlanmasını ve bilgisayar oyunlarının kahraman çeşitliliğinde olduğu gibi beyaz erkek kahramanın dışında kadın kahramanı da kullanmasına neden olmuştur. Ancak beyaz erkek kahraman hegemonyası bu durumda tehlike altına girmekte, üretim güçleri ile üretim ilişkileri arasındaki uyumu bozmaktadır. Mevcut çelişkinin aşılması için, farklı cinsiyetten olan kahramanın içinin boşaltılması gerekmektedir. Kadın kahramanın ideolojik birer toplumsal rol modeli olarak görülmesinin yerine, arzu nesnesine indirgenmesi, erkeğe dolaylı yollardan bağımlı kılınması ve kapitalist ideolojinin de ihtiyaçlarını karşılaması gerekmektedir. Böylelikle mevcut ekonomik ve siyasal sistem dolaylı ve "örtük" biçimde yeniden üretilerek meşrulaştırılmaktadır.

3.2. Resident Evil Serisi (Resident Evil Series)

Şu ana kadar toplam 5 filmden oluşan seride tema, uluslar arası bir şirket olan Umbrella Şirketi'nin yaptığı deneysel biyolojik silahlar üzerine kurulmuştur. Umbrella Şirketi, söz konusu deneyleri dünyanın çeşitli yerlerinde kurduğu Hive (Kovan) diye adlandırılan gizli yer altı laboratuvarlarında yapmaktadır. Yapılan deneyler sırasında yaşanan bir kaza ile çok tehlikeli olan T-virüsünün tüm dünyaya yayılma süreci, seri boyunca işlenmektedir. T-virüsünün etkilediği insanlar ölmekte ancak ölümden sonra tekrar bilinci kaybolmuş, sadece temel fiziksel ihtiyaçları doğrultusunda hareket eden birer zombie'ye dönüşmekte ve hatta serinin diğer filmlerinde evrim geçiren canavarlar haline gelmektedir. Tüm dünyaya yayılan virüs, nüfusun çoğunluğunu etkilemekte ancak filmin ana karakteri olan Alice'i etkilemeyip, onunla hücresel düzeyde birleşip, Alice'i hem fiziksel, hem zihinsel olarak güçlendirmektedir. Alice'in durumunu inceleyen bilim adamları, T-virüsüne çare bulmak için orijinal Alice'i temel model almakta ve ondan sürekli kopya Alice'ler üreterek üzerinde deneysel çalışmalar yapmaktadır. Ancak serinin son filmlerinde Hive laboratuvarlarını kontrol eden yapay zekâ Red Queen'in insan ırkına karşı savaş açtığı ve Böylelikle Alice'in mücadelesinin zombie'ler, üretilen milyonlarca kopya modeller dışına da taşıdığı görülmektedir. Seride yer alan beş filmin künyesi şöyledir:

- **Resident Evil (Ölümcül Deney, 2002)**

Türü: Aksiyon-korku-bilim kurgu

Filmin yönetmeni: Paul W.S. Anderson

Filmin oyuncularını: Milla Jovovich, Michelle Rodriguez,
Ryan McCluskey

Filmin özeti: Raccoon şehrinde Umbrella Şirketine ait The Hive (Kovan) adı verilen gizli bir tesiste, üzerinde çalışılan T-virüsü bir

laboratuvar kazası sonucu, tesiste çalışan görevlilere ve üzerlerinde test yapılan hayvanlara bulaşır. Tesisi yöneten yapay zekâ Red Queen (Kızıl Kraliçe), enfeksiyonun dünyaya yayılmaması için önlem olarak, tesiste hayatta kalan herkesi öldürür ve çıkışı kapatır. Ancak T-virüsünün etkisiyle ölenler hayata zombie olarak geri dönmektedir. Alice'in de aralarında bulunduğu birlik, tesiste neler olduğunun anlaşılması için gizli olarak görevlendirilir. Alice dışında herkes ya yapay zekâ tarafından öldürülür ya da T-virüsüne maruz kalarak zombie'ye dönüşür.

- **Resident Evil: Apocalypse (Ölümcül Deney: Kıyamet, 2004)**
Türü: Aksiyon-korku-bilim kurgu
Filmin yönetmeni: Alexander Witt
Filmin oyuncularını: Milla Jovovich, Sienna Guillory, Eric Mabius
Filmin özeti: İlk filmin kaldığı yerden devam eden filmde, T-virüsünün artık yeryüzüne ulaştığı ve insanları etkilediği görülür. Raccoon şehrinde bir hastanede uyanan Alice, dışarı çıktığında post apokaliptik bir evrenle karşı karşıya kalır. T-virüsü bulaşmamış bile olsa, potansiyel virüs taşıyıcısı olarak yöneticiler tarafından etiketlenen şehirde yaşayanların, çıkışları karantina nedeniyle yasaklanmıştır. Nükleer bir bombayla 24 saat içinde virüsten temizlenecek olan şehirde, Alice ve arkadaşları şehirden kaçmaya çalışacaktır.
- **Resident Evil: Extinction (Ölümcül Deney: İnsanlığın Sonu, 2007)**
Türü: Aksiyon-korku-bilim kurgu
Filmin yönetmeni: Russell Mulcahy
Filmin oyuncularını: Milla Jovovich, Ali Larter, Oded Fehr
Filmin özeti: Artık T-virüsü, Raccoon şehrinin dışına, Amerika'ya, ardından dünyaya yayılmıştır. Virüs sadece insan yaşamını ortadan kaldırmakla kalmamış, göller ve nehirlerin de kurumasına, ormanların çöle dönüşmesine neden olmuştur. Hayatta kalanlar ise büyük şehirlerden uzak durmakta ve tükenmeyen bir zombie ordusuna karşı yaşam mücadelesi vermektedirler. Alice ve arkadaşları virüsün olmadığı ütopik bir bölge olarak duyulan Alaska'ya doğru yola çıkarlar.
- **Resident Evil: After Life (Ölümcül Deney: Ölümün Sonra, 2010),**
Türü: Aksiyon-korku-bilim kurgu
Filmin yönetmeni: Paul W.S. Anderson
Filmin oyuncularını: Milla Jovovich, Ali Larter, Wentworth Miller.
Filmin özeti: Alaska'da aradıklarını bulamayan Alice ve arkadaşları, içinde T-virüsü bulaşmamış iki bin insanın uyutulduğu Arcadia isimli gemiye ulaşmayı başarırlar. Artık geminin lideri Alice olmuştur ve kurtuluş için umut doğmuştur.
- **Resident Evil:Retribution (Ölümcül Deney: İntikam, 2012)**
Türü: Aksiyon-korku-bilim kurgu
Filmin yönetmeni: Paul W.S. Anderson
Filmin oyuncularını: Milla Jovovich, Sienna Guillory, Michelle Rodriguez
Filmin özeti: Alice serinin bu son çekilen filminde, Umbrella Şirketini ele geçiren ve amacı insan ırkını yok etmek olan yapay zekâ Red Queen'e karşı, Umbrella şirketinin eski yöneticisi ve düşmanı olan Albert Wesker ile birleşmek zorunda kalır. Dünyadaki insan ırkının son temsilcileri olan Alice ve Wesker, milyonlarca zombie'ye, evrim geçirmiş mutanlara ve yapay zekâyâ karşı birlikte mücadele verirler.

3.3. Resident Evil Serisinde Kadına Ait Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Analizi (Analysis of Women's Social Gender Roles in Resident Evil Series)

Resident Evil serisinde kadına ait toplumsal cinsiyet rollerine bakıldığında, söz konusu serinin başkarakterinin bir kadın olduğu (Alice) ve diğer önemli karakterlerin çoğunun kadınlar olduğu (Rain, Jill Valentine, Claire Redfield, Ada Wong) dikkat çekmektedir. Serideki tüm kadın karakterlerin ortak özellikleri güçlü kadın temsilleri olmalarıdır. Resident Evil serisinde toplumsal cinsiyet rollerinin analizi yapılırken, filmler arasında ortak olan bazı motifler olduğu saptanmıştır. Bunlar arasında güçlü kadın kahramanlar; düşman figürleri: yapay zekâ tehlikesi, T-virüsünün etkisiyle zombie'ye ve çeşitli yaratıklara, canavarlara dönüşen insanlar, hayvanlar ve zombie köpekler; kadın kahraman, evlilik kurumu ve anne modeli bulunmaktadır. Mevcut motifler filmlerde toplumsal cinsiyet rolü analizinde belirleyici olan ve aynı zamanda serinin filmlerinde tekrarlanan motiflerdir.

3.3.1. Resident Evil Serisinde Yer Alan Güçlü Kadın Kahramanlar (Strong Female Hero in Resident Evil Series)

Resident Evil serisinde kadına ait toplumsal cinsiyet rollerinin analizi yapılırken, ilk dikkat çeken motif, serinin tamamında yer alan güçlü kadın kahramanlardır. Sırasıyla filmlerdeki güçlü kadın kahramanlar incelenecektir. Resident Evil (Ölümcül Deney, 2002) filminde iki önemli kadın temsili dikkat çekmektedir: ana karakter Alice ve yardımcı karakter Rain'dir. Alice'i canlandıran oyuncu MillaYoyovich, Rain'i canlandıran oyuncu ise Michelle Rodriguez'dir. Milla Yoyovich daha önce canlandırdığı The Fifth Element (1997) filmindeki Leeloo karakteri olarak, 1990'lı yıllarda başlayan güçlü ve savaşçı kadın temsillerinden biridir. Michelle Rodriguez ise yine benzer bir profil ile, Lost (2005-2010) televizyon dizisinden Avatar (2009) filmine kadar güzellik ve kas gücünün birlikte olabildiğini gösteren sert kadın rollerinde dikkat çekmektedir. Nitekim Alice ve Rain'in "asker" olmalarının da etkisiyle, hem karakter özellikleri hem de fiziksel özellikleri "erkeksi"dir. Toplumsal cinsiyet rollerine göre kadınlara ve erkeklere özgü olan nitelikler bulunmaktadır. Erkeklere atfedilen erdemler arasında irade, şeref, cesaret, disiplin, rekabet ruhu, dayanıklılık, soğukkanlılık, maceraperestlik, bağımsızlık, dizginlenmiş bir cinsel güç v.d. bulunmaktadır (Nagel, 2000:62).

Söz konusu diğer erdemler arasında, başarıya odaklı olma, muhakeme yetisi, aktiflik, atılganlık, narsistlik, kararlılık, kuvvetli olmak, fiziksel, zihinsel ve duygusal olarak güçlü olmak, rasyonellik, özgürlük, başkaları üzerinde egemenlik kurma ve tahakküm eğilimi, saldırganlık, şiddet eğilimi vd gibi nitelikler bulunmaktadır. İlk filmde yer alan iki kadın kahraman ortak erkeksi erdemlere sahiptir: rasyonellik, cesaret, irade, disiplin, rekabetçi, dayanıklı, soğukkanlı, bağımsız, başarıya odaklı, kararlılık, özgürlük, liderlik, şiddet eğilimli olma, zekilik, beceriklilik, çeviklik, çok iyi silah kullanabilme ve hatta erkeksi söylemler.

Erkeksi erdemlerin dışında, filmde ve hatta seride yer alan tüm filmlerde tüketim toplumunun yapısına uygun olarak kadın bedeni fetişleştirilmektedir. Kadın kahramanlar arzu nesnesi olan erotik kıyafet tasarımlarının kullanıldığı bedenleri ile dikkat çekmektedirler.

Bakışın nesnesi olan kadınların kendi varlığını algılayışı, erkekler tarafından beğenilme duygusuyla tamamlanmakta ve kadının erkeklere nasıl görüldüğü kadınlar için önemini korumaktadır. Bu

başlamda erkekler davrandıkları gibi, kadınlarsa göründükleri gibi iken; erkeklerin kadınları seyrettiğini, kadınlarinsa seyredilişlerini seyretmektedirler. Böylelikle kadınlar kendileriyle olan ilişkilerini de seyredilme edimi temelinde oluşturmaktadır. Bu hareketi ile kadın, kendisini görsel, seyirlik bir nesneye dönüştürmüştür (Berger, 1988:46-47).

Alice filmin başında hafıza kaybı nedeniyle sorunlar yaşamakta ancak filmin ilerleyen zamanlarında farkında olmadığı fiziksel gücünü, dövüşebilme ve kendini savunabilme becerilerini, liderlik vasıflarını, virüsten etkilenmeyen tek insan olabilmeye dair "özel" yönlerini ve insanları kurtarabilmek için anti-virüsü ele geçirmeye çalışmasını, kısaca hümanist özünü keşfetmekte ve filmin "iyi" karakterleri arasında dikkat çekmektedir. Alice kendi kendini keşfettikten sonra, film boyunca adım adım güçlenmekte, ekibin doğal lideri (ekibi fiziksel olarak korumak ve psikolojik olarak rehberliğini yapmak) haline gelmektedir. Filmin sonunda hayatta kalan iki kişiden biri Alice olmakta, Alice ile birlikte hayatta kalan erkek karakter (Matt) Nemesis programına üzerinde deneyler yapılması için götürülmektedir. Oysa Alice filmde ve tüm seride yer alan ortak motiflerden birinde, filmlerde sürekli çıplak bedenine bağlanmış kabloların olduğu steril bir odada üzerinde deneyler yapılırken uyanmakta, fiziksel gücünü hızla toparlayarak kaçmayı başarmakta ve dışarı çıktığı an silahlanarak kendini savunabilir duruma gelmektedir. Alice ataerkil ideoloji doğrultusunda, erkek bilim adamlarının bedenini merak ettiği, keşfetmeye çalıştığı, üzerinde deneyler yaptığı özel bir bedene sahiptir.

İlk filmin diğer önemli kadın karakteri Rain ise, Alice'e göre daha maskülen fiziksel bir forma sahiptir. Sert yüz hatları ve eril özelliklere sahip bedeni, onu erkeksi özellikler olarak tanımlanan tüm niteliklerle donatmaktadır. Filmde bu bağlamda, cinsiyetler arası eşitsizlik askerler arasında bulunmamaktadır: kadın asker ve erkek asker aynı görevi hiç korkmadan ve aynı beceri ile yapmaktadırlar. Ancak erkeklerden oluşan askeri birlikte yer alan tüm erkek karakterler filmin ortalarında yapay zekâ tarafından öldürülmekten kaçamamaktadır ki diğer filmlerde de genelde erkek askerler ya da savaşçılar hep ölmekte ve geriye kadın askerler ya da savaşçılar kalmaktadır. Rain erkek askerler içinde bile, liderlik özelliği taşıyan, hiç şikâyet etmeyen ve her yerde her koşulda cesaretle en önde giden asker olarak çok dikkat çekicidir. Rain erkeksi erdemlerle ve eril bir bedenle Alice'den daha çok "erkeksi"dir.

Ataerkil toplumların cinsel kimlik olarak heteroseksüelliği meşrulaştırmasına ve diğer alternatif cinsel kimlikleri dışsallaştırılmasına bağlı olarak, filmde ve tüm serideki filmlerde tek cinsel kimliğin heteroseksüellik olduğu görülmektedir. Yine tüm seride güçlü kadın kahramanlar arasında güvene dayalı bir güç birliği dikkat çekmektedir ki ilk filmde bu durum Alice ve Rain arasında mevcuttur. Aralarındaki erkeksi diyaloglar da mevcut erkeksi dostluğu desteklemektedir. Alice ve Rain'in heteroseksüel cinsel kimlikleri de belirgindir. Rain'in erkek arkadaşıyla arasındaki erkeksi diyalogları, erkek arkadaşını ölümden kurtaramaması ve erkek arkadaşı zombie olarak Rain'e saldırdığında, onu kadınsı erdemlerden biri olan duygusallıktan uzak bir biçimde tereddüt etmeden vurması dikkat çekmektedir. Rain filmin finalinde kendisine bulaşan T-virüsünün etkisiyle zombie'ye dönüşmekte ve ölmektedir.

Serinin ikinci filmi olan Resident Evil: Apocalypse (Ölümcül Deney: Kıyamet, 2004) filminde, Alice'ın dışında güçlü kadın kahraman olarak Jill Valentine karakteri yer almaktadır. Valentine, Alice ve bir önceki filmde yer alan Rain gibi erkeksi erdemlerle donatılmış bir

polistir. Kadın kahramanların, genellikle kamusal alanda erkeklere ait bir alan olarak algılanan askerlik, polislik gibi görevlerde olduğu görülmektedir. Valentine'in bedeni, Alice'inki gibi arzu nesnesi olarak sunulmaktadır. Yine ilk filmde olduğu gibi, Alice ve Valentine arasındaki erkeksi dostluk, söylemlerde de kendisini açıkça göstermektedir: kiliseye sığınan Valentine ve ekibinin yardımına, kilisenin büyük ve renkli vitray camlarını motosikletle kırarak giren Alice'in olduğu sahnede, iki kadın ilk defa karşılaşmaktadır. Valentine kendilerini kurtaran Alice'in yetenekleri karşısında şaşırmıştır ve ona erkeksi bir söylemle "who the fuck are you?" (sen de kimsin?) diye sormuştur. Valentine kendisinin iyi bir savaşçı olduğunu ancak Alice'in kendisinden daha iyi olduğunu şaşkınlıkla ifade etmektedir. Alice serinin ikinci filminde, artık iyice idealize edilen ve görkemli sahnelerle mükemmelleştirilen bir kadın kahramana dönüştürülmüştür. Valentine'in sorusuna karşılık olarak, Alice kendisine virüs verildiğini artık normal bir insan gibi hissetmediğini, sıra dışı özelliklerinin kaynağının insan olmanın da ötesinde güçlere bağlı olduğunu belirtmektedir. Bu noktada Alice'in güçlerinin kaynağının erkek bilim adamlarının geliştirdiği virüsten kaynaklandığını ve kadına bu virüsü verdiklerinde güçlenmesini sağladıklarını hatırlatmak faydalı olacaktır.

Serinin ikinci filminde orijinal Alice küçük bir kız olan Angela'yı korumaya çalışırken ölmektedir. Alice'e burada geleneksel toplumsal rollerin önemli bir örneği olan annelik rolünün "fedakârlık" niteliği eklenmiştir. Alice'in cansız bedeni, Umbrella Şirketi çalışanları tarafından merkeze götürülmüş ve sonraki sahnede simgesel olarak rahim olduğu düşünülebilecek su dolu bir cam fanusun içinde, göbek bağı andıran kablolarla bağlanmış olarak gösterilmiştir. Erkek bilim adamlarının kendisine seslenişi ile birlikte tedirgin bir biçimde uyanan orijinal Alice'in bedeni, fanustan boşalan su ile beraber simgesel olarak "yeniden doğmuş"tur. Bilim adamları orijinal Alice'i yeniden hayata döndürerek, ona yaşamını geri veren bir güç olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Ancak Alice uyandıktan sonra, erkek bilim adamları onun üzerindeki kontrollerini kaybetmektedirler: Alice hemen iyileşmekte, fiziksel, zihinsel güçleri ve hafızası hızla gelişmektedir. Bilim adamlarına korkusuzca meydan okuyan Alice "Benim ismim Alice ve her şeyi hatırlıyorum" demekte ve bilim adamlarını korkutmaktadır. Çıplak bir şekilde Alice'in, zihinsel güçleri de giderek güçlenmekte ve kendisini monitör aracılığı ile bakışın nesnesi haline getiren bir erkek güvenlik görevlisini sadece bakışıyla öldürmektedir. Bu noktada Alice'in tüm kontrolünün kendinde olduğu yanılsaması yapılmaktadır ancak bir sonraki sahnede Alice'in kaçmasına izin verildiği ve artık Alice projesinin başlatıldığı anlaşılacaktır. Filmde dış ses "Alice programı başlatıldı" demekte ve kamera Alice'in gözbebeklerine odaklanmakta, göz bebeklerindeki insan dışı olan bilgisayarvari değişim dikkat çekmektedir. Nitekim Alice'in öznel bakış açısından verilen arkadaşlarının görüntüsü, bilgisayar ekranından görünür gibidir.

Serinin üçüncü filmi olan Resident Evil: Extinction (Ölümcül Deney: İnsanlığın Sonu, 2007) filminde orijinal Alice'den üretilen yüzlerce kopya Alice'in yapıldığını ve Hive'da erkek bilim adamlarının yaptığı çeşitli deneylerde öldüğü görülmektedir. Kopya Alice'ler orijinal Alice'in yerini alamayarak ölmekte ve yüzlerce kopya Alice ölü bedenlerinin arasına konmaktadır. Orijinal Alice ise, tek başına çöllerde motosikleti ile yol alırken, radyosundan yardım çağrısı isteyenleri araştırmaktadır. Yardım etmeye gittiği bir grupta erkeklerin cinsel tacizine maruz kalan Alice, kendisine yapılan intikamını alarak ve gruptakileri öldürerek, yoluna hiçbir şey olmaması

gibi devam etmektedir. Bu filmde Umbrella şirketinin başkanı Albert Wesker ve şirketin en önemli bilim adamı Dr. Isaacs, "Alice" projesinin öncelikli proje olduğunu, Alice'in genetik yapısının, her şeyin anahtarı ve saf kanının çok önemli olduğunu belirtmektedirler. Amaç Alice'in kanındaki antikorları kullanarak üretilen bir serumdur. Alice'in serinin ikinci filmde güçlenmeye başlayan psişik güçleri, bu filmde doruk noktasına ulaşmaktadır. Çölün ortasında uyuduğu bir gecede rüyasında geçmişteki hatıralarını ve o anda gerçekten de bir kopyasının Dr. Isaacs tarafından uyandırılmasını hissetmektedir. O uyurken çölde çevresindeki taşlar, kayalar hatta motosikleti dahil her şeyi metafizik gücüyle kaldırmaktadır. Artık Alice'in zihinsel güçleri fiziksel gücünden bile daha fazladır. Aynı gücü, zombie'ye dönüşmüş kargaların saldırısına uğrayan arkadaşlarının çevrelerinde koruma kalkanı oluşturarak kurtarıırken de kullanmaktadır.

Bu filmde erkek bilim adamları için artık "Alice" bir projedir ve projeyi uydulardan kontrol ederek etkisiz hale getirmeye çalışmaktadırlar. Alice'i kapatmaya çalışan bilim adamlarından Dr. Isaacs, Alice'in mücadele vererek, uyduyu bozup, kendi kontrolünü tekrardan kendisinin eline geçirdiğini hayretle seyretmektedir. Virüs bulaşan Dr. Isaacs bir canavara dönüşürken, narsistik bir şekilde "Uzun süredir geleceğin sen olduğunu sanmıştım ancak yanılmışım. Gelecek benim" demekte ancak "Hayır, sadece başka bir pisliksin ve ikimiz de burada öleceğiz" diye Alice ona yanıt vermektedir. Ancak hiçbir erkek orijinal Alice gibi güçlü değildir ve Dr. Isaacs yapay zekâ tarafından öldürülmektedir. Artık Alice kopyalarından oluşan bir ordu kurarak erkek egemen bir sistemde erkek yöneticilerin bağlı olduğu bir Hive telekonferansına bağlanarak, tüm yöneticilerini ve bilim adamlarını varlığı ile tehdit etmektedir. Alice dışında dikkat çeken önemli kadın karakter, daha önceki iki filmde de yer alan ve konvoyun liderliğini üstlenen güçlü kadın kahraman Claire Redfield'dir.

Serinin dördüncü filmi olan Resident Evil: After Life (Ölümcül Deney: Ölümünden Sonra, 2010) filminin giriş sekansında, Umbrella Şirketi'nin çok iyi korunan Tokyo merkezine Alice'in tek başına karşılaştığı tüm askerleri öldürerek "destansı" girişi gösterilmektedir. Askerlerin çeşitli, farklı ve ileri teknoloji silahları kullanırken, Alice'in yalnızca kılıç ve bıçak gibi yakın mesafeli savunma ve saldırı silahları kullanması, onun erkeksi cesaretini ve gücünü göstermektedir. Kahraman olarak idealize edilen Alice, bir asker tarafından vurulur ve ölür. Ancak başarısız olup ölenler hep Alice'in kopyalarıdır. Orijinal Alice ve yüzlerce kopyası mücadele için beklemektedir. Orijinal Alice, yerde ölmüş olan kopyasına bakarak, askerlerle dalga geçercesine "Bir bayana böyle mi davranılır?" diyerek, ataerkil sistemin geleneksel olarak kadınlara kibar davranılması gerektiğini düşünen yargıları eleştirmektedir. Bu filmdeki önemli mücadele, Umbrella şirketinin yöneticisi olan erkek karakter Wesker ve Alice arasında geçmektedir. Hive'i ele geçiren Alice'den kaçan Wesker ile helikopterde yalnız kaldıkları sahnede, Wesker Alice'e bir iğne yapmaktadır. Yaptığı iğne erkek yönetici tarafından daha önce kadına verilen tüm güçleri, kuvvetleri, hızla iyileşme gücünü etkisizleştirmekte ve insan haline geri döndürmektedir. Alice kadınsı bir özellikle güçleri kaybettiğine üzülme yerine sevinmekte "Beni tekrar insan yaptığın için" diyerek teşekkür etmektedir. Kadına tüm erkeksi güçleri ve nitelikleri veren erkek yöneticinin, istediğinde bu gücü kadından geri alabildiği ve kadını, kadınsı olarak nitelendirilebilecek (arkadaşlarını kurtarmak, fedakârlık, sadakat) gibi özelliklere sahip olduğundan dolayı eleştirmekte ve aşağılamaktadır. Kadına verdiği erkeksi güçleri yeterince kullanmadığını ve sahip olduğu kadınsı yönlerinin onun

zayıf yönleri olduğunu vurgulamaktadır. Wesker de bir erkek olarak virüs karşısında özellikle fiziksel değişikliklere uğramış ve güç kazanmış bir figürdür. Bu bağlamda kadın T-virüsüne fiziksel bedensel değişim geçirmeden ve insani özelliklerini kaybetmeden uyum sağlarken, erkek söz konusu virüs ile fiziksel değişimlere uğramış, daha saldırganlaşmış, insani özelliklerini yitirmiştir.

Serinin dördüncü filminde Alice, üstün bir kadın kahraman olarak filmdeki tüm karakterlerden daha önemli bir profil çizmekte, kahramanlaştırıldığı pek çok sahne bulunmaktadır. Bunlardan birisi Alice'in eski bir uçakla, bir binanın tepesinde bekleyen grubun bulunduğu dar alana yaptığı çok tehlikeli, olanaksız gibi gözükene ve ölüm riski yüksek olan iniştir. Kurtarılmayı bekleyen çoğunluğu erkeklerden oluşan grupta, çılgın şoförün erkek olduğuna dair oluşan beklenti, Alice ve Claire'i görünce şaşkınlığa dönüşmektedir.

Serinin daha önceki filmlerinde de görülen kadın dayanışması, serinin dördüncü filminde Claire ile birlikte Alice'in zombie'lere karşı savaşma sahnesinde belirgindir. Tüketim toplumunun imgesel hazza dayanan hedonistik yapısının temel tüketim nesnesi olan bedenler, banyoda geçen bu sahnelerde, sular altında savaşan, sağlıklı, güzel ve estetik kadın bedenleri olarak sergilenmektedir. Oysa ki bu sahnelerden önce bir başka sahnede, Alice'in banyo yaparken kendisini gözetlemek isteyen erkek karaktere çok sinirlendiği gözlenmektedir. Böylelikle Alice'in seyredilebilir cinsel nesne olmayı reddettiği dikkat çekmekte ancak serinin tamamında seyirlik bir arzu nesnesi olarak sunulduğu da görülmektedir.

"Erotik güzellik ideali" olgusu, kadınlara yönelik cinsel baskının belirgin bir uzantısı olarak yorumlanmaktadır. Erotik idealler, erotik ilahlar, idoller, Tanrı ve Tanrıçalar yaratılarak, ideal ölçüler pekiştirilmektedir. Artık kadının bedeni kendi kaderine dönüşmüş durumdadır. Erkek, fiziksel özelliklerini, yaşlılığın, biyolojik koşullarının sonuçlarını aşarken ve kendi "güzel olma ihtiyacını" kadına yüklerken, aynı durum kadın bedeni için geçerli değildir. Dolayısıyla eğlence dünyasının temelini oluşturan "dişi güzellik idealinin" ya da "ideal kadın anlayışının", biyolojik ya da doğal bir zeminde değil, kültürel bir temelde oluştuğu görülmektedir (Roloff, Seebler ve Weil, 1996:52, 54, 55).

Bu filmin finalinde iki bin virüsün bulaşmadığı Arcadia adlı gemiyi bulan Alice, umutlu bir kadın lider figürü olarak telsizden anons yapar: "Dışarıdaysanız size yardım edeceğiz. Umut var". Serinin son filmi olan Resident Evil: Retribution (Ölümcül Deney: İntikam, 2012) filmi, T-virüsünün dünyanın çeşitli bölgelerinde ilk ortaya çıkışını anlatan simülasyonlar üzerine kurulmuştur. Söz konusu simülasyonlar Tokyo, New York, Moskova, Berlin gibi önemli yerlerin kalabalık caddelerinde geçmektedir. Alice bu kez mutlu bir aile tablosunun olduğu bir simülasyonda yaşamakta, eşi ve kızıyla yaşayan bir eş ve anne rolü ile sıkı bir bağı vardır. Anne modeline uygun olarak geleneksel uzun saçlara sahip, kıyafetleri kapalı ve karakteristik özellikleri de koruyucu, şefkatli olmasıdır. "Anne"liğe dair tüm belirlemeler, toplumsal cinsiyet farklılıklarının etkisiyle oluşan kadın ve erkeğe dair düalist belirlemelerden de gücünü almaktadır: kadınlara atfedilen söz konusu dişi özellikler arasında duygusallık, ilgi ve bakım verici olmak, bağımlılık, sevecenlik, çocuksuluk, evcimenlik, şefkatli olma, fedakârlık vd bulunmaktadır.

Filmde kopya Alice'ler sürekli olarak farklı simülasyonlarda yapay zekâ tarafından denenmekte ancak hepsi hala ölmeye devam etmektedir. Artık kopyalar sadece Alice'e ait değildir, cinsiyetleri ve yaş grupları farklı olan bir sürü kopyalar da mevcuttur. Ayrıca

filmde ilk filmde hatırlanan Rain karakteri iki ayrı temsil olarak yer almaktadır: biri geleneksel bir kadın temsilidir, diğeri ise düşman şirket adına çalışan güçlü asker kadın kahramandır. Rain dışında serinin ikinci bölümünde yer alan Jill Valentine karakteri, hafızası silinmiş, şirket adına çalışan düşman figürü olarak verilmektedir. Aynı durum serinin dördüncü filmde yer alan Claire temsilinde de görülmekte, Alice her iki filmde de arkadaşlarını mevcut durumdan kurtararak kendine gelmelerini sağlamaktadır. Alice her zaman dayanışma içinde olduğu kadın arkadaşlarına, özgürlüklerini ve hür iradelerini geri veren bir kurtarıcı gibidir.

Serinin son filmde tüm kadın kahramanlar bulunmaktadır. Ada Wong isminde düşman figürleri için çalışan bir kadın kahraman daha vardır. Asker olan Wong, Alice'e yardım için gönderilmektedir. Alice ister kadın olsun ister erkeklerden oluşan güçlü bir birlik olsun, her durumda erkeksi eylemler ve söylemlerle herkesi ölümden kurtarmakta ve kahramanlaştırılmaktadır. Bu filmde kadınlar arasındaki sert mücadeleler dikkat çekicidir: Alice'in önce Valentine, ardından Rain ile dövüşmesi. Artık son filmde tek bir düşman vardır: Yapay Zekâ. Amacı insan ırkını yok etmek olan yapay zekâyâ karşı, eski düşmanı erkek karakter Wesker ile Alice birleşmek zorunda kalmaktadır. Wesker, Alice'den daha önce güçlerini aldığı halde, bu görüşmelerinde ona bir işne yaparak tüm güçlerini (T-virüsünü) Alice'e geri vermektedir. Wesker, yapay zekâyâ karşı Alice'in "ultimate weapon (esas silah)" olduğunu söyleyerek, kadını silah olarak amaç doğrultusunda araçsallaştırmaktadır.

Seride kadın bir silah olarak tanımlanmaktadır ancak Alice silahlara karşı tutku duymaktadır. Bir erkek gibi çok fazla konuşmayan ve eyleme ağırlık veren Alice, maskülen, heteroseksüel, beyaz erkek kahramanın yerine gelmiş güçlü heteroseksüel beyaz kadın kahramandır. Sorumlulukları ve ayrıcalıkları ile erkeksi özellikleri ve silah başta olmak üzere erkeksi tutkuları da taşımaktadır. Resident Evil: After Life (Ölümcül Deney: Ölümden Sonra, 2010) filmde, Alice'in sahip olduğu çeşit çeşit silahlar, filmin önemli ve güçlü erkek karakterlerinden Luther West'i şaşırtmaktadır. Alice silahların hobisi olduğunu ifade etmekte ve gizli bir silah deposu bulduklarında, Alice çok mutlu bir şekilde silahlara tutkuyla ve hevesle bakarak "güzel" demektedir. Resident Evil: Retribution (Ölümcül Deney: İntikam, 2012) filmde ise güçlü bir asker olarak Alice'in silahlara olan tutkusunu yinelenmektedir. Karşısına çeşitli ve bol miktarda silah çıktığında, çok mutlu bir şekilde erkeksi söylem kullanmakta ve hemen silahları kıyafetlerinin çeşitli yerlerine yerleştirmektedir. Genellikle Alice'in seri boyunca tekrarlanan bir motif olarak, silahları görünce heyecanlandığı ve silah ile ilgili duygularını ve düşüncelerini erkeksi bir söylem ve beden hareketleriyle ifade ettiği görülmektedir.

3.3.2. Düşman Figürleri: Yapay Zekâ Tehlikesi, T-Virüsünün Etkisiyle Zombie'ye ve Çeşitli Yaratıklara, Canavarlara Dönüşen İnsanlar, Hayvanlar Ve Köpekler (Threats of Artificial Intelligence, Humans, Animals and Dogs Turning into Beasts, Zombie's under the Effect of T-Virus)

Resident Evil serisinde tekrarlanan ortak motiflerden diğeri arasında düşman figürleri bulunmaktadır. Her filmde yer alan yapay zekâ Red Quenn, T-virüsünün zombie'lere çevirdiği insanlar, hayvanlar, canavarlar ve köpekler bulunmaktadır. Resident Evil (Ölümcül Deney, 2002) filminin giriş sekansında, Umbrella şirketinin Hive adındaki merkezlerini yöneten Red Queen isimli yapay zekâ, deneyler sırasında yanlışlıkla T-virüsünün yayılması üzerine, tesisten tüm çıkışları kilitleyerek, tesiste yer alan tüm insanları acımasızca öldürmektedir.

Serinin diğer filmlerinde Umbrella şirketinin erkek olan yöneticilerinin de aynı acımasızlığa sahip olduğu, sadece otorite sağlamak amaçlı bile çalışanlarını rahatlıkla öldürebildikleri görülmekte ve şirket ile yapay zekânın ortak noktaları ortaya çıkmaktadır. Yapay zekâ, misyonu için verdiği radikal kararlarla, bilim kurgu sinema tarihinde önemli bir yere sahip Stanley Kubrick'in yönettiği 2001: A Space Odyssey (2001 Bir Uzay Macerası, 1968) filminde yer alan yapay zekâ Hall'u hatırlatmaktadır. Yapay zekânın holografik yansıması, tehlike ve tehdit anlamlarını çağrıştıran kırmızı renginin kullanıldığı küçük bir kız çocuk imgesidir. Yapay zekâ, insan ırkı için bir tehdit oluşturmakta ve teknofobik bir evren yaratılmaktadır.

Resident Evil (Ölümcül Deney, 2002) filminde özellikle Alice'in kendi fiziksel gücünü ve savaşılabileme becerilerini keşfettiği sahne, deneyler için kullanılan hayvanların zombie'ye dönüşmüş köpekler olarak karşısına çıktığı ilk sahnedir. Daha önceki sahnelerde "burada olanları hatırlamak istediğimden emin değilim" diyerek naif ve tereddütlü bir tepki veren Alice, söz konusu sahnede yalnızdır ve tek başına bir erkek kahramanın kendini keşfetmesini hatırlatan vahşi bir yaşam mücadelesi vermek zorunda kalmaktadır. Söz konusu sahneyle kendi kendini keşfeden Alice, çok iyi dövüştüğünü, çok hızlı hareket edebildiğini ve iyi silah kullandığını görmektedir. Zombie'ler içinde Alice'in tüm serilerde karşılaştığı en önemli ve vahşi düşmanları zombie köpeklerdir. Serinin filmleri boyunca tekrarlanan Alice'in zombie köpeklerle mücadele sahnesi, ortak bir motiftir. Resident Evil: Apocalypse (Ölümcül Deney: Kıyamet, 2004) filminde de, ilk filmin önemli sahnelerinden olan zombie köpekler ve Alice'in mücadele ettiği sahne, bu filmde de benzer bir sahneyle tekrarlanmaktadır. Okulda geçen sahnede Valentine ve küçük kız Angela'yı, zombie çocuklar ve köpekler arasında kahramanca kurtarma misyonunu yerine getirmektedir. Resident Evil: Extinction (Ölümcül Deney: İnsanlığın Sonu, 2007) filminde de, daha önce sözü edilen, yine Alice'in vahşi bir grup tarafından zombie köpeklerin içine atıldığı bir sahne bulunmaktadır. Alice zombie köpeklerle mücadelesini her zamanki gibi seriliği, cesareti ve gücü ile kazanmakta, kendisini oraya atanları da köpeklerin içine düşürerek intikamını almaktadır. Son olarak Resident Evil: After Life (Ölümcül Deney: Ölümünden Sonra, 2010) filminde, Wesker serinin meşhur zombie köpeklerini kendi için evcilleştirmiştir. Serinin tüm filmlerinde olan Alice ile zombie köpekler arasındaki mücadele yine bu filmde de mevcuttur.

Alice dışında T-virüsü buluşan tüm canlılar zombie'ye, canavarlara, yaratıklara dönüşmekte ve Alice'in karşısına düşman figürü olarak çıkmaktadırlar. Serinin tüm filmlerinde Alice ve yanındaki karakterler zombie'lerle mücadele etmektedir. Resident Evil (Ölümcül Deney, 2002) filminde T-virüsünün doğrudan yaşayan dokuya enjekte edilmesi sonucu oluşan zombie'ler de yer alır. Daha güçlü, çevik, yabani olan ve asıl görevi taze DNA sağlamak olan yaratıkla da mücadele etmektedirler.

Resident Evil: Apocalypse (Ölümcül Deney: Kıyamet, 2004) filminde zombie'ler (çocuk zombie'ler bile vardır), biyo-silah olarak adlandırılan mutantlar, ilk filmin sonunda Nemesis programına aktarılarak bir biyo-silaha dönüşen Matt gibi düşmanlar mevcuttur. Bu filmde Alice ve Nemesis karşılaşması bir diğer önemli sahnedir. Karşı ekibin başında olan askerin, "beklediğimiz an geldi" demesi, bunun bir güç mücadelesi olduğunu ve mücadelede hangisinin kazanacağını önemli olduğunu göstermektedir. Aslında Nemesis ve Alice'in kardeş gibi olduğunu, gelişmiş hız, güç ve çeviklik açısından aynı öldürücü içgüdülere sahip olduklarını çünkü ikisinin de paralel bir

araştırmanın ürünü olduğunu söylemektedirler. Ancak arkadaşı Matt virüs verildiğinde deforme olmuş bir canavara dönüşürken, Alice ise T-virüsü ile hücrenel seviyede birleşmiş, virüse alışmış, virüsü değiştirmiş bir mucizedir. Alice evrimin bir parçası haline gelmiştir. Erkek temsil evrimin bir parçası olamayarak, T-virüsüne uyum sağlayamazken, Alice değişimin ve gücün simgesi olmuştur. Mücadeleyi Alice kazanmasına rağmen, canavarın içindeki arkadaşı Matt'i görür ve öldürmez. Askerin cümleleri eleştirel bir bakış açısını temsil etmektedir: "Sen hayal kırıklığınsın, onca gücün var ama kullanmak istemiyorsun. Yazık." Alice sahip olduğu askeri gücü kullanmak istememekte ve hümanist bir tavır ortaya koymaktadır. Serinin daha önceki filmlerinde Dr. Isaacs tarafından kadınsı bulunan niteliklerinin eleştirilmesini, bu filmde yine bir erkek, bir asker yapmaktadır. Ancak Alice eleştiri yapan askeri cezalandırmakta ve öldürmektedir. Hatta asker öldürülmeden önce Alice'e, "Beni öldürmek işleri düzeltmeyecek" demesine karşılık, Alice "Hayır, ama gene de bir başlangıç" diyerek cevap vermektedir. Düşman figürlerine karşı yılmadan mücadele eden Alice, seri boyunca hümanistliği ve iyi olan için savaşması ile dikkat çekmekte, izleyicinin kendisiyle özdeşleşmesini sağlayan bir figür olarak kahramanlaştırılmaktadır.

3.3.3. Kadın Kahraman, Evlilik Kurumu ve Anne Modeli (Female Hero, Marriage Institution and Motherhood Role)

Resident Evil serisinde Alice savaşçı kişiliğinin yanı sıra, kimi zaman evli ve kimi zaman hem evli hem de anne rolünde görülmektedir. Örneğin Resident Evil (Ölümcül Deney, 2002) filminde Alice ve Spence resmi olarak evlidir ancak söz konusu evlilik, Umbrella Şirketinin onların görevlerini gizlemek için oluşturduğu sahte bir evliliklidir. Filmin sonunda Alice'in iyiler için savaşan tarafta, eşi Spence'in de çıkarları için savaşan kötü bir insan olduğu ortaya çıkmaktadır. Alice anti-virüsü ele geçirmeye çalışarak insanlığı korumaya çalışmakta ancak Spence T-virüsünün ilk yayılmasına sebep olan kişi olarak Alice'i sürekli zor durumda bırakmaktadır. Filmin sonuna doğru Spence öldüğünde, Alice alyansını çıkarıp yerde yatan Spence'in ölü bedeninin üzerine atmakta, sahte olan evlilik kurumuna tepkisini göstermektedir.

Bu bağlamda ataerkil ideolojinin pratiğini sürekli olarak yeniden üretmesini sağlayan kurumlardan biri olan evlilik kurumunun zaman zaman seride kullanılması dikkat çekicidir. Kurum, "Bir toplumsal sistem içinde uygulanan ve neyin meşru, neyin meşru olmadığını tanımlayan bir normlar birliğidir" (Sayın, 1994: 155). Dolayısıyla ataerkil ideolojinin değerlerinin korunması da meşrulaştırılan evlilik kurumu aracılığı ile gerçekleşmektedir. Sahte evlilik kurumuna tepki duyan Alice, Resident Evil: Extinction (Ölümcül Deney: İnsanlığın Sonu, 2007) filminde, birlikte mücadele ettiği Carlos ile aşk yaşamakta, Carlos mücadelelerinin başarıya ulaşması için meşru olmayan eş rolünde fedakârlık yaparak, Alice ve ekibinin hayatını kurtarmaktadır. Meşru olmasa da onaylanan bu aşkta, Carlos'un "fedakârlık" misyonu idealize edilmektedir. Bu bağlamda heteroseksüel çiftin, ataerkil ideolojinin işleyişini sağlayan ailenin temeli olduğu, heteroseksüelliğin "normal olan" olarak meşruluk kazandığı ve alternatif cinsel pratiklerin dışsallaştırıldığı görülmektedir. Filmin aile ve evlilik kurumunun işleyişi için, dolaylı olarak heteroseksüelliği ve tek eşliliği desteklediği görülmektedir.

Bu noktada Feministlerin, "Kişisel olan politiktir (Wood 2004:396)" sloganlarını hatırlamak gerekmektedir. Söz konusu sloganla, bir kadının aile içindeki günlük yaşam pratikleri ve tecrübeleri, kişisel ve özel alana sıkıştırılmaktan kurtulmaktadır. Artık bu

sloganla birlikte kadınların deneyimlerine önem atfedilmekte ve anlamlandırılmaktadır. Feministler aile kurumunu, kadının özgürleşmesinin önündeki bir engel olarak yorumlamakta ve ataerkil toplumsal değerleri yansıtan toplumsal cinsiyet rollerini yerine getirmede baskı unsuru olarak kullanıldığını savunmaktadırlar. Resident Evil serisinde de Alice, aile içinde eş rolünü ve anne rolünü de oynamaktadır.

Resident Evil: Apocalypse (Ölümcül Deney: Kıyamet, 2004) filminde, küçük bir kız olan Angela'yı korumaya çalışırken orijinal Alice'in ölmesi, meşru olarak anne olmasa da annelik rolünün koruma misyonunu ve fedakârlık yönünü belirginleştirmektedir. Annelik rolü Resident Evil: Retribution (Ölümcül Deney: İntikam, 2012) filminde de bulunmaktadır. Alice, yapay zekânın deneyler yaptığı bir simülasyonda evlidir ve Becky isimli bir kızı vardır. Söz konusu simülasyondaki Alice kopyadır ve ölür. Ancak Becky hayatta kalmıştır ve aynı simülasyondan geçmekte olan orijinal Alice, kendisini annesi sanan Becky ile karşılaşmaktadır. Alice anne rolünü yadırgamamakta, Becky'ye sahip çıkmakta ve onu her koşulda korumakta ve kurtarmaktadır. Çocuğunu asla bırakmayan güçlü kahraman bir anne figürüne dönüşmektedir. Savaşçı anne Alice, Becky ile beraber ikisinin de yüzlerce kopya modellerinin üretildiği bir alandan korku içinde geçmektedirler. Dolayısıyla seride heteroseksüel cinsel kimliğin, söz konusu kimliğe dayalı evliliğin ve anne rolünün olumlandığı ve ataerkil ideoloji doğrultusunda işlevsizleştirildiği görülmektedir.

4. SONUÇLAR (CONCLUSIONS)

Ataerkil değerler ve ideoloji doğrultusunda belirlenen otoritenin ve iktidarın paylaşılması sürecinde, cinsiyetler arası güç ve egemenlik ilişkisi örüntüleri önem taşımaktadır. Kapitalist toplumlarda üretim ilişkilerinde ekonomik olarak alt yapıda ve kurumlar aracılığıyla üstyapıda meydana gelen değişimler ve dönüşümler, kültür alanına yansımakta ve cinsiyet rollerinin de değişimine ve dönüşümüne yol açmaktadır. Mevcut durum kapitalist üretim ilişkilerinin yeniden üretimi sırasında çıkan ihtiyaçlar ve talepler doğrultusunda sinema alanında kadına ve erkeğe ait toplumsal cinsiyet rollerine, cinslerin arasındaki ilişki örüntülerine, işbölümlerine, iktidar-güç değişimlerine vb dolaylı yollardan yansımaktadır. Bu noktada 2000'li yıllarla birlikte Amerikan sinemasında güçlü ve savaşçı kadın kahramanlar görülmeye başlanmıştır. Bu çalışmada analizi yapılan Resident Evil serisinde dikkat çeken sonuçlar ve bulgular şunlardır:

- Genelde T-virüsüne maruz kalan insanlar ve hayvanlar ölmekte ve daha sonra hayata duygu ve düşüncelerini yitirmiş birer zombie olarak geri dönmektedir. Ancak serinin ana karakteri Alice herkesten farklıdır. Kadın (Alice) T-virüsüne maruz kalınca, fiziksel olarak herhangi bir bedensel değişim geçirmeden bedeni iyice güçlenmekte, zihinsel olarak psişik güçler kazanmakta ve insani özelliklerini kaybetmeden virüse uyum sağlamaktadır. T-virüsü ile erkek bedenleri birleştiğinde, özellikle de fiziksel değişimlerin olduğu, vahşi ve saldırgan hale geldiği, insani niteliklerinden soyutlandığı ve genelde hayatını kaybettiği görülmektedir. Erkek temsil evrimin bir parçası olamayarak T-virüsüne uyum sağlayamazken, Alice değişimin, dayanıklılığın ve gücün simgesi olmaktadır. Küresel kapitalist sistemde, ataerkil toplumsal değerleri kültür aracılığı ile araçsallaştıran Amerikan sineması, sosyo-ekonomik-kültürel olarak egemen sınıfın ideolojisinin ve söz konusu ideolojiye karşıt olabilecek alternatif ideolojilerin de sistemi yeniden üretebilmek amacıyla

kullanılabileceği bir alandır. Sinema sanatının ürünleri olan filmlerde, empoze edilen mesaj örtük bir biçimde, kimi zaman ideolojinin değerlerinin doğrudan pekiştirilmesi ile, kimi zaman da tezat olabilecek alternatif ideolojiler yoluyla dolaylı olarak izleyiciye iletilmektedir. Sonuç itibariyle var olan sistemin alternatif ideolojiler aracılığı ile sorgulanarak eleştirildiği ancak söz konusu ideolojilerin bile sistemi yeniden üreterek işlevsizleştirildiği görülmektedir. Resident Evil serisinde yer alan Alice, erkek kahramanların aksine alternatif kadın kahraman olarak yorumlanabilirken, aslında var olan sistemin, kapitalist ihtiyaçlarının ve taleplerinin doğrultusunda yeniden üretilen neo-liberal bir figürdür. Ataerkil kapitalist bir sistemin içinde, erkek bilim adamlarından ve erkek yöneticilerden oluşan uluslararası bir şirkette kadın ve kadın bedeni özgür bir beden değil, aksine üzerinde sürekli deneyler yapılan, orijinalinden kopyaları üretilerek yine sürekli deney malzemesi olan bir biçimde temsil edilmektedir. Alice'in bedeni, erkek bilim adamlarının hayran olduğu, üstün özelliklerinin kökenlerinin keşfedilmeye çalışıldığı, yakalanıp kullanılmak istendiği bir beden olarak özerk değil, ataerkil sistemin kölesi olan bir bedendir.

- Serinin ikinci filminde ölen orijinal Alice, erkek bilim adamları tarafından yeniden hayata döndürülerek, yaşamı ona geri verilmiştir. Yönetici erkek figürü tarafından kadına T-virüsü verilmekte, istenildiği zaman bedendeki söz konusu virüs geri alınmaktadır. Kadının bedeninde T-virüsü ile oluşan güç, erkek tarafından sürekli kontrol altında tutulmaya çalışılmaktadır. Bu da iktidarın ve gücün erkek egemen sisteme göre inşa edildiğini, serinin tamamında yaratılan güçlü kadın kahramanın, erkek isterse ve verirse güce sahip olabileceği anlamına gelmektedir. Kadına tüm erkeksi güçleri ve nitelikleri veren erkek yöneticinin, istediğinde bu gücü kadından geri alabildiği ve kadını, kadınsı olarak nitelendirilebilecek (arkadaşlarını kurtarmak, fedakârlık, sadakat, kendisine verilen bu ayrıcalıklı gücü öldürme amaçlı kullanmama, naiflik) gibi özelliklere sahip olduğundan dolayı eleştirmekte ve aşağılamaktadır. Kadına verdiği erkeksi güçleri yeterince kullanamadığını ve sahip olduğu kadınsı yönlerinin onun zayıf yönleri olduğunu vurgulamaktadır.
- Alice'in arzu nesnesi olan bedeninin sürekli yarı çıplak deney alanında sunulması ve erotik kıyafetlerle mücadelesi, bedeninin erkek bakış açısıyla oluşturulduğunu göstermektedir. Erkek bakış açısıyla yaratılan "mükemmel" kadın, hem bedeniyle hem de bedensel gücüyle yeni bir kültürel temsil yaratmaktadır. Geleneksel toplumsal rolleri temsil eden mükemmel anne, eş, kadın stereotipi; cinselliğini kullanarak çıkarlarını korumaya çalışan femme fatale/vamp kadın stereotipi; çalışan modern kadın stereotipinden sonra yine erkeklerin kadınlar hakkındaki arzularının dışavurumu olan kamusal alanda yerini sağlamlaştıran yeni bir kadın kahraman ortaya çıkmaktadır.

Sosyal yeniden üretim alanlarından biri olan Amerikan sineması, ataerkil kapitalist toplumların iktidar, güç ve hiyerarşik düzenini korumak istemekte, devamlılığını sağlamakta ve söz konusu düzenin meşrulaştırılmasında önemli bir araç olarak işlevsizleştirilmektedir. Küreselleşmeyle birlikte gelişen neo-liberal politikaların işlevine uygun olarak, gereksinimler doğrultusunda farklı erkeklik-kadınlık kurgularının ve pratiklerinin ortaya çıktığı görülmektedir. Söz konusu süreçte birtakım gerilimler çözülürken, yeni gerilimler

yaratılmaktadır. Örneğin kadınların geleneksel toplumsal rollerinden iş kadını rollerine geçişte eski gerilimler çözülürken, yeni gerilimler yaratılan yeni rollerle (Alice gibi) filmlerde kendini göstermeye başlamaktadır. Artık kamusal alandaki mücadelelere kadınlar da dahil olmaya başlamıştır. Hatta kamusal alan içinde erkeğe ait bulunan çeşitli fiziksel ve karakteristik niteliklere sahip olmaya başladığı ve erkek ile birlikte statü açısından hiyerarşik görev dağılımında eskisinden çok daha güçlü olduğu ve erkeklerle birlikte otoriteyi paylaştığı gözlemlenmektedir. Kadınlar Resident Evil serisinde görüldüğü gibi, erkeksi eşitirmekte, erkeklerle birlikte hatta erkeklerden daha etkin ve güçlü bir biçimde kamusal alanda erkeksi bir şekilde mücadele vermektedir. Ancak yine de erkeğin özerk ve biricik olma özelliğine henüz tam ulaşamamıştır. Çünkü kamusal alanda erkeklerle birlikte gücü paylaşan kadın karakterine, yukarıda da belirtildiği gibi söz konusu tüm güç ve güce dair özellikler erkek temsillerinin rızasıyla ve karar vermesiyle aktarılmıştır. Dolayısıyla Alice'in bir kadın kahraman olarak, izleyicinin zihninde bir bilinç yanılması yaratılmakta ve yüzeyde bağımsız gibi gözükken kadın temsiline mevcut ataerkil sistemi yeniden üreten örtük bir temsil olduğu sonucuna varılmaktadır.

Sonuç olarak, yeni bir kadın kimliğinin tanımı ancak "özne" olarak kimlik kazandığında ya da tanımlandığında gerçekleşmektedir. Ancak sistem kadınların özne kimliğini yine erkek egemen sistemin kendisi tanımladığı müddetçe bu talebi kabul etmektedir. Bunun önemli nedenleri arasında, kadının erkek bakış açısıyla tanımlanması, erkeğe ait kamusal alanda yer alacaksa, erkeklerin evrenine ait (silah kullanma, savunma ve savaşma sanatlarını etkin bir biçimde uygulayabilme) erkeksi olan her şeyi kullanarak, erkekleşmelerinden geçmeleri yer almaktadır. Kadınlar erkek bakış açısıyla biçimlenen birer arzu nesnesi olma (fiziksel olarak klasik güzellik anlayışına uygun oyuncular ve erotik tasarımları olan kıyafetler) özelliklerini yitirmemektedirler. Dolayısıyla kadın girdiği erkek egemen hegemonik yapıda, biçimsel olarak ve içerik açısından modern değerlerle inşa edilmiş kadın kahraman stereotipi yaratılmış gibi gözükse de, ayrıntılı analiz edildiğinde kamusal alanda kadının özne olarak tanımlanmadığı, kadının kendini kadınsı bir biçimde tanımlamasına izin verilmediği sonucuna varılmaktadır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Althusser, L., (2003). İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları. Çev: Tümertekin, A. İstanbul: İthaki Yayınları.
2. Berger, J., (1988). Görme Biçimleri. (Üçüncü Basım). Çev: Salman, Y. İstanbul: Metis Yayınları.
3. Berktay, F., (1996). Tektanrılı Dinler Karşısında Kadın. (İlk Basım. İstanbul: Metis Yayınları.
4. Coward, R., (1993). Kadınlık Arzuları "Günümüzde Kadın Cinselliği". (Üçüncü Basım). Çev: Türker, A. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
5. Donovan, J., (1997). Feminist Teori. (Birinci Baskı). Çev: Bora, A., Gevrek, M.A. ve Sayılan, F., İstanbul: İletişim Yayınları.
6. Fiske, J., (1996). İletişim Çalışmalarına Giriş. Ankara: Bilim Sanat Yayınları/Ark.
7. Kaylı, D.Ş., (2010). Özgürleşme ve Kadın Bedeni. (İkinci Baskı). İlyaz: İzmir.
8. Lorber, J., (1994). Paradoxes Of Gender. New Haven and London: Yale University Pres.
9. Millet, K., (1973). Cinsel Politika. (Birinci Baskı). İstanbul: Panel Yayınevi.

10. Nagel, J., (2000). "Erkeklik ve Milliyetçilik: Ulusun İnşasında Toplumsal Cinsiyet ve Cinsellik". Vatan Millet Kadınlar. Der: Altınay, A.G. İstanbul: İletişim Yayınları. ss: 58-94.
11. Nazlı, A., (1995). "Çalışan Evli Kadınlar İçin Normatif Öncelik Sorunu (İzmir Örneği)". Doktora Tezi. İzmir: E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Kurumlar Sosyolojisi Anabilim Dalı.
12. Roloff, B., Seeblen, G. Weil, C., (1996). Erotik Sinemanın Estetiği Cinsellik Sinemasının Tarihi ve Mitolojisi. (Birinci Baskı). Çev: Atayman, V. İstanbul: Alan Yayıncılık.
13. Sayın, Ö., (1994). Sosyolojiye Giriş. (İkinci Baskı). İzmir: Üniversite Kitapları.
14. Wood, R., (2004). Hitchcock Sineması. Çev.: Yılmaz, E. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
15. Yaylağül, L., (2010). Kitle İletişim Kuramları Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar. (Üçüncü Basım). Ankara: Dipnot Yayınları.